

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
**“МУНІЦИПАЛЬНА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА
ПОЛІТИКА”**
(для бакалаврів, спеціалістів)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2010

Підготовлено доцентом кафедри організації самоврядування
В. В. Утвенком

Затверджено на засіданні кафедри організації самоврядування
(протокол № 12 від 31.10.06)

Перезатверджено на засіданні кафедри організації та самоврядування
(протокол № 7 від 27.02.09)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Утвенко В. В. Навчальна програма дисципліни “Муніципальна соціально-економічна політика” (для бакалаврів, спеціалістів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. – 22 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Муніципальна соціально-економічна політика”, теми контрольних робіт, вказівки до виконання контрольної роботи, питання для самоконтролю, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2010
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2010

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

“Муніципальна соціально-економічна політика” — базова дисципліна, що передбачає ефективну підготовку фахівців з менеджменту організацій, у сфері організації місцевого самоврядування, а також державного управління, для роботи у громадських організаціях, муніципальних установах, галузях міського господарства.

Мета вивчення дисципліни — здобути теоретичні знання та сформулювати практичні навички з опрацювання та обґрунтування конкретних пропозицій, що стосуються актуальних проблем місцевого самоврядування, муніципального управління, соціально-економічного розвитку міст.

Виконання контрольної роботи передбачає якнайглибше засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни, а також набуття навичок його застосування на практиці.

У процесі опанування курсу студенти ознайомлюються з основними поняттями муніципальної соціально-економічної політики, її законодавчого забезпечення, особливостями становлення та розвитку муніципальної соціально-економічної політики в Україні, а також за її межами, проблемами сталого розвитку соціальної сфери міст, соціальної політики, яку здійснюють органи державного управління та місцевого самоврядування, особливостями формування матеріальних та фінансово-економічних ресурсів міст, муніципального бюджету та фінансів, розвитком житлово-комунального господарства та його основних підгалузей (власне житлового господарства, системи водопостачання і водовідведення в містах, муніципальної енергетики та системи енергозбереження міст, розвитком електропостачання міст), а також проблемами функціонування муніципального пасажирського транспорту. Крім того, навчальною програмою передбачається вивчення таких важливих елементів муніципальної політики зі сталого соціально-економічного розвитку міст, як стратегічне планування, проблеми реформування та розвитку соціальної сфери, інноваційної політики органів місцевого самоврядування, створення бізнес-інкубаторів і сприятливого бізнес-клімату на території муніципалітетів тощо.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“МУНІЦИПАЛЬНА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	<p>Змістовий модуль I. Особливості розвитку муніципальної соціально-економічної політики в Україні</p> <p>Основні поняття муніципальної соціально-економічної політики. Роль органів державного управління у здійсненні муніципальної соціально-економічної політики</p>
2	Законодавче забезпечення муніципальної соціально-економічної політики
3	<p>Змістовий модуль II. Матеріальні та фінансово-економічні ресурси розвитку міст</p> <p>Особливості формування фінансово-економічних ресурсів міст</p>
4	Муніципальний бюджет і фінанси
5	Економіка міст
6	Житлово-комунальне господарство міст та його складові
7	Системи водопостачання і водовідведення в містах
8	Муніципальна енергетика та система енергозбереження міст
9	Електропостачання міст
10	Міський пасажирський транспорт
11	<p>Змістовий модуль III. Муніципальна політика зі сталого соціально-економічного розвитку міст</p> <p>Стратегічне планування як один з головних елементів сталого соціально-економічного розвитку міст</p>
12	Муніципальна політика зі сталого розвитку соціальної сфери міст
13	Інноваційна спрямованість та ефективність розвитку міст
14	Оптимізація управління системою життєзабезпечення та розвитку міста
15	Бізнес-інкубатори
16	Бізнес-клімат
Разом годин: 54	

ЗМІСТ
дисципліни
“МУНІЦИПАЛЬНА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА”

Змістовий модуль І. Особливості розвитку муніципальної соціально-економічної політики в Україні

Тема 1. Основні поняття муніципальної соціально-економічної політики. Роль органів державного управління у здійсненні муніципальної соціально-економічної політики

Поняття “муніципальна соціально-економічна політика”. Роль органів державного управління в реалізації муніципальної соціально-економічної політики. Взаємодія органів державного управління та місцевого самоврядування в реалізації муніципальної соціально-економічної політики. Головні перешкоди на шляху до ефективної реалізації муніципальної соціально-економічної політики. Бюджетні проблеми муніципалітетів. Проведення бюджетної реформи в Україні в контексті зміцнення фінансової бази місцевого самоврядування. Питання розробки стратегії соціально-економічного розвитку міст.

Література [5; 11; 12; 16; 21; 24; 29; 31; 45; 57]

Тема 2. Законодавче забезпечення муніципальної соціально-економічної політики

Муніципалітети в системі місцевого самоврядування. Організаційно-правові, матеріальні та фінансові засади розвитку місцевого самоврядування. Законодавче забезпечення фінансування місцевого самоврядування. Повноваження муніципалітетів у галузі бюджету, фінансів та цін. Повноваження муніципалітетів щодо управління комунальною власністю. Повноваження в галузі житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, громадського харчування, транспорту та зв'язку. Повноваження в галузі будівництва. Повноваження у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту. Повноваження у сфері регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища. Повноваження у сфері соціального захисту населення. Повноваження у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Література [4; 6; 11; 14; 15; 17; 18; 24; 45; 51]

Змістовий модуль II. Матеріальні та фінансово-економічні ресурси розвитку міст

Тема 3. Особливості формування фінансово-економічних ресурсів міст

Роль комунальних підприємств, установ та організацій у соціально-економічному розвитку міста. Муніципальна (комунальна) власність та її ознаки. Особливості управління підприємствами муніципальної власності. Фінансовий стан муніципальних підприємств та установ в українських містах. Особливості розвитку транспортної інфраструктури у великих і малих містах. Проблема підвищення ефективності управління комунальною власністю і загального матеріально-фінансового становища територіальної громади. Роль органів місцевого самоврядування в підвищенні ефективності управління матеріальними та фінансово-економічними ресурсами міст. Інформація як шлях підвищення ефективності управління матеріальними та фінансово-економічними ресурсами міст. Основні напрями підвищення ефективності управління матеріальними та фінансово-економічними ресурсами міст. Інформатизація як шлях підвищення ефективності управління матеріальними та фінансово-економічними ресурсами міст. Багатофункціональні інформаційні системи (ІС). Геоінформаційні системи (ГІС). Значення ГІС у соціально-економічному управлінні містом.

Література [1; 12; 18; 19; 21; 24; 29; 30; 32; 45]

Тема 4. Муніципальний бюджет і фінанси

Місцеві податки і збори як база фінансової спроможності муніципальної влади. Механізм розподілу податкових надходжень між бюджетами різних рівнів: український і зарубіжний досвід. Види муніципальних податків і зборів в Україні. Основні види місцевих податків у зарубіжних країнах (на прикладі Німеччини та Іспанії). Проблема залежності муніципальної влади від центрального уряду в ухваленні рішень про доходи та видатки. Особливості формування бюджетів у великих і малих містах. Проблема недостатнього забезпечення фінансовими ресурсами муніципальних органів влади для виконання ними делегованих повноважень. Особливості ресурсного забезпечення видатків муніципальних бюджетів на делеговані повноваження. Обмеженість можливостей органів місцевого самоврядування збільшувати

ефективність збору податків, що формують муніципальні бюджети. Проблема занижених ставок місцевих податків і зборів. Особливості реформування доходів муніципальних бюджетів. Основні статті прибутків і видатків муніципальних бюджетів. Система муніципальних позик як один з напрямів муніципальної влади з наповнення місцевих бюджетів і соціально-економічного розвитку. Проблеми зміцнення дохідної бази місцевих бюджетів в умовах поглиблення соціально-економічних реформ. Основні напрями реформування системи фінансового забезпечення муніципалітетів. Права органів місцевого самоврядування у сфері місцевого оподаткування.

Література [1; 13; 22; 23; 32; 38; 42; 50; 52; 54]

Тема 5. Економіка міст

Поняття “економіка міст”. Особливості розвитку муніципальних економічних систем. Сектор муніципального бізнесу. Складові сектору муніципального бізнесу. Особливості формування сприятливого інвестиційного клімату міст. Роль муніципальних властей у формуванні сприятливого інвестиційного клімату міст. Підвищення ролі банків в економіці міст. Охорона здоров'я як один з найважливіших напрямів соціальної політики муніципалітетів. Проблеми системи охорони здоров'я та шляхи їх подолання. Малий бізнес. Основні проблеми розвитку малого бізнесу.

Література [5; 12; 16; 19–21; 24; 29; 30; 45]

Тема 6. Житлово-комунальне господарство міст та його складові

Житлово-комунальне господарство (ЖКГ) як соціально важлива життєзабезпечувальна галузь муніципального господарства. Аналіз стану житлово-комунальних послуг міського господарства. Заходи муніципальної влади щодо реформування ЖКГ та підвищення його ефективності. Характеристика загального стану ЖКГ міст. Структура житлово-комунального господарства міст. Проблема будівництва та отримання нового житла. Питання передання відомчого житлового фонду на баланс місцевих рад. Приватизація житлового фонду. Проблема реконструкції житлових будинків перших масових серій. Створення конкурентного середовища та заходи економічного стимулювання діяльності житлових організацій. Основні напрями вдосконалення роботи ЖКГ. Питання необхідності публічного подання

інформації про діяльність житлових організацій. Проблема реформування управління житлом. Використання об'єктивного підходу в управлінні міською нерухомістю. Реформування систем оплати за наймання житла.

Література [16; 20; 26; 27; 30; 36; 40; 47; 55; 56]

Тема 7. Системи водопостачання і водовідведення в містах

Сучасний стан галузі водопостачання в містах. Проблеми функціонування системи водопостачання в містах. Зношеність основних фондів водоводів і мереж як одна з головних проблем системи водопостачання. Головні проблеми розвитку системи водопостачання. Заходи муніципальної влади щодо розв'язання проблем водопостачання населення. Сучасний стан системи водовідведення в містах. Основні складові потужностей міських очисних споруд. Стратегічні напрями розвитку систем водопостачання та водовідведення в українських містах.

Література [16; 19; 20; 24; 26; 27; 29; 30; 36; 56]

Тема 8. Муніципальна енергетика та система енергозбереження міст

Особливості функціонування енергетичного комплексу міст. Нормативно-правова база функціонування муніципальної енергетики і енергопостачання. Структурна перебудова економіки України як засіб політики енергозбереження на муніципальному рівні. Енергозбереження та навколишнє середовище. Організаційно-фінансове забезпечення енергопостачання та енергозбереження на муніципальному рівні. Світовий досвід тепlopостачання міст. Характеристика системи централізованого тепlopостачання (СТЦ) найбільших міст України. Політика муніципальних служб щодо вибору та розміщення джерел теплової енергії стосовно споживачів. Стан і реконструкція джерел теплоти. Автоматизація та диспетчеризація СТЦ. Заходи муніципальних служб щодо зниження втрат теплоти у споживачів. Удосконалення організації планування і управління СТЦ. Використання ПС для підвищення ефективності використання СТЦ. Сучасний стан газової галузі та характеристика газопостачання регіонів і муніципалітетів. Джерела газопостачання міст України. Основні заходи муніципальних властей щодо підвищення ефективності газопостачання

міст. Структура системи енергопостачання та енергозбереження в містах зарубіжних країн.

Література [12; 16; 20; 24; 26; 30; 36; 47; 56; 60]

Тема 9. Електропостачання міст

Сучасний стан електропостачання міст. Головні споживачі електричної енергії. Суспільні та комунально-побутові споживачі. Міський електрифікований пасажирський транспорт як один з головних споживачів електричної енергії у великих містах. Заходи муніципалітетів щодо шляхів підвищення роботи з електропостачання міст. Система енергозбереження в електропостачанні. Завдання органів місцевого самоврядування, спрямовані на енергозбереження в електропостачанні. Стратегічні напрями забезпечення енергозбереження в системах електропостачання і освітлення міст.

Література [12; 16; 19; 20; 24; 26; 29; 30; 36; 47]

Тема 10. Міський пасажирський транспорт

Сучасний стан міського пасажирського транспорту. Основні тенденції розвитку галузі. Стратегічний напрям розвитку міського пасажирського транспорту в українських містах. Взаємодія органів державного управління та місцевого самоврядування з реформування та подальшого функціонування міського пасажирського транспорту. Умови ефективного функціонування транспортного підприємства. Маловитратні заходи муніципальних властей, орієнтовані на швидку окупність міського пасажирського транспорту. Пропозиції щодо можливості залучення інвестицій у транспортну галузь і створення нових робочих місць. Головні проблеми муніципального громадського транспорту, які потребують негайного розв'язання з боку муніципальних властей.

Література [12; 20; 24; 28–30; 41; 48]

Змістовий модуль III. Муніципальна політика зі сталого соціально-економічного розвитку міст

Тема 11. Стратегічне планування як один з головних елементів сталого соціально-економічного розвитку міст

Сутність стратегічного планування. Особливості стратегічного управління соціально-економічного розвитку міст. Роль стратегічного планування в забезпеченні сталого соціально-економічного розвитку муніципалітетів. Пріоритети стратегічного плану розвитку міст. Специфіка управління соціально-економічним розвитком міст. Своєрідність української стратегії планування муніципального соціально-економічного розвитку. Основні напрями стратегічного планування розвитку міст. Визначення цілей розвитку міст. Аналіз зовнішнього середовища міст. Визначення переваг і недоліків розвитку міст. Розробка концепції розвитку міст. Головна мета розвитку міст. Принципи розвитку міст. Розробка плану конкретних дій та реалізації стратегії. Розробка програми соціально-економічного розвитку міст України. Особливості стратегічного планування в зарубіжних країнах.

Література [8; 12; 16; 19; 25; 30; 37; 41; 46; 49]

Тема 12. Муніципальна політика зі сталого розвитку соціальної сфери міст

Сутність і головні особливості муніципальної політики в соціальній сфері. Роль держави в розвитку соціальної сфери муніципалітетів. Муніципальна політика соціального розвитку в системі державної соціальної політики. Законодавче забезпечення розвитку соціальної інфраструктури міст. Соціальна підтримка малозабезпечених і непрацевдатних громадян з боку муніципалітетів. Соціальні пільги та інші види соціальної допомоги. Проблема безробіття в містах України та заходи муніципальної влади щодо її подолання. Пільги, які надаються для підтримки життя і при настанні інших соціальних ризиків. Здійснення соціального обслуговування населення з боку муніципальних установ.

Форми та види соціального обслуговування. Органи, які здійснюють соціальне обслуговування. Проблеми надання адресної соціальної допомоги на території муніципалітетів. Питання реформування соціальних відносин у муніципалітетах.

Тема 13. Інноваційна спрямованість та ефективність розвитку міст

Інноваційні засади соціально-економічного розвитку міста. Політика міської виконавчої влади в галузі інновації. Принципи інноваційної діяльності муніципальних органів влади. Моделі та програми інноваційного розвитку міст. Мета управління інноваціями міського комплексу. Інноваційна політика в галузі міської промисловості. Поняття технополісу. Вимоги до розміщення технополісів. Підготовка програми розвитку технополісів. Затвердження програми. Стратегія інноваційного розвитку міст. Проблеми стратегії інноваційного розвитку міст. Роль муніципальних органів влади у вирішенні проблем стратегії інноваційного розвитку міст. Сутність стратегії розвитку. Першочергові організаційні рішення стратегії розвитку міст. Основні напрями концептуального, теоретичного і науково-практичного спрямування стратегії розвитку міст.

Література [2; 8; 42; 46; 53; 56; 60; 61; 73; 79]

Тема 14. Оптимізація управління системою життєзабезпечення та розвитку міста

Принципи побудови системи управління життєзабезпеченням міста. Об'єкт управління. Механізм управління життєзабезпеченням міста. Складові механізми управління. Формування ефективної системи місцевого самоврядування як складова ефективного управління життєзабезпеченням міста. Особливості формування цілей і завдань системи планування та управління соціально-економічним розвитком міста. Характеристика цілей управління. Конкретність і вимірність управління. Формування цілей. Взаємопідтримка окреслених цілей. Поділ інтегральних цілей функціонування на підцілі. Вибір і обґрунтування критеріїв досягнення цілей.

Література [5; 19; 30; 31; 41; 46; 59]

Тема 15. Бізнес-інкубатори

Сутність бізнес-інкубаторів. Поява та розвиток бізнес-інкубаторів в Україні. Роль органів місцевого самоврядування у створенні та діяльності бізнес-інкубаторів. Мета та цілі бізнес-інкубаторів. Умови ефективної діяльності бізнес-інкубаторів. Принципи діяльності

бізнес-інкубаторів. Основні послуги, що надаються бізнес-інкубаторами. Діяльність бізнес-інкубаторів в українських містах (Київ, Вінниця, Одеса, Ялта, Рівне, Полтава, Горлівка та ін.). Створення та діяльність бізнес-інкубаторів за кордоном.

Література [2; 3; 25; 33; 34; 39; 53; 58; 59]

Тема 16. Бізнес-клімат

Поняття “бізнес-клімат”. Особливості створення бізнес-клімату в містах України. Роль муніципалітетів у створенні сприятливого бізнес-клімату. Бізнес-клімат за кордоном. Методика дослідження бізнес-клімату в містах України. Вплив сприятливого бізнес-клімату на соціально-економічний розвиток міст. Бізнес-клімат і підтримка малого та середнього підприємництва.

Література [2; 9; 12; 35; 39; 44]

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Сутність муніципальної соціально-економічної політики.
2. Роль органів державного управління в реалізації муніципальної соціально-економічної політики.
3. Законодавство у сфері муніципальної соціально-економічної політики.
4. Повноваження муніципалітетів у сфері бюджетних відносин, фінансів та управління комунальною власністю згідно з українським законодавством.
5. Значення комунальних підприємств, установ та організацій у соціально-економічному розвитку міст.
6. Роль муніципальних утворень у підвищенні ефективності управління матеріальними та фінансово-економічними ресурсами міст.
7. Основні напрями підвищення ефективності управління матеріальними та фінансово-економічними ресурсами міст.
8. Роль інформатизації в підвищенні ефективності управління матеріальними та фінансово-економічними ресурсами міст.
9. Основні види муніципальних податків і зборів.
10. Формування муніципальних бюджетів в умовах сучасної України. Головні джерела надходжень до муніципальних бюджетів.
11. Основні статті видатків муніципальних бюджетів.

12. Роль муніципальних запозичень у наповненні міських бюджетів і реалізації муніципальних соціально-економічних програм.
13. Поняття “економіка міст”. Особливості розвитку муніципальних економічних систем, сектора муніципального бізнесу в сучасній Україні.
14. Роль муніципальної влади у формуванні сприятливого інвестиційного клімату міст.
15. Вплив органів місцевого самоврядування на розвиток систем соціального забезпечення та охорони здоров'я в містах.
16. Житлово-комунальне господарство міст як одна з найголовніших галузей муніципального господарства.
17. Загальний стан житлово-комунального господарства (ЖКГ) міст. Заходи муніципальних органів влади щодо реформування ЖКГ та підвищення його ефективності.
18. Сучасні проблеми розвитку систем водопостачання та водовідведення в містах і муніципальні програми їх реформування.
19. Особливості функціонування енергетичного комплексу міст. Нормативно-правова база розвитку муніципальної енергетики та системи енергозбереження в містах.
20. Організаційно-фінансове забезпечення енергопостачання та енергозбереження на муніципальному рівні.
21. Стратегічні напрями реформування та розвитку систем електропостачання і освітлення міст.
22. Сучасний стан розвитку та проблеми реформування міського пасажирського транспорту.
23. Роль стратегічного планування у сталому соціально-економічному розвитку міст.
24. Муніципальна політика зі сталого розвитку соціальної інфраструктури міст.
25. Інноваційні засади соціально-економічного розвитку міст. Політика міської виконавчої влади в галузі інновацій.
26. Особливості розвитку інноваційної політики в найбільших містах України.
27. Принципи та механізми побудови системи управління життєзабезпеченням міст.
28. Роль муніципальної влади у становленні та розвитку бізнес-інкубаторів в Україні.
29. Послуги, що надаються бізнес-інкубаторами.
30. Формування сприятливого бізнес-клімату в містах.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконання контрольної роботи передбачає розвиток навичок самостійного пошуку необхідної інформації, опрацювання та осмислення теоретичного і практичного матеріалу. Вибір теми довільний.

Контрольна робота виконується на скріплених аркушах паперу формату А4. На титульній сторінці вказуються назва дисципліни, прізвище, ім'я, по батькові студента, домашня адреса; номер групи. Контрольна робота повинна містити план і список літератури. На останній сторінці проставляються дата завершення роботи та підпис студента. Виконану роботу студенти здають до наукової частини у встановлений термін.

До заліку чи іспиту студент допускається, якщо контрольну роботу оцінено позитивно.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Визначення термінів “муніципалітет”, “муніципальне управління”, “муніципальна власність”, “муніципальна соціально-економічна політика”.
2. Вплив органів державного управління на реалізацію муніципальної соціально-економічної політики.
3. Вплив органів місцевого самоврядування на формування муніципальних бюджетів.
4. Повноваження муніципальної влади у сфері соціального захисту населення.
5. Роль комунальних підприємств, установ та організацій у соціально-економічному розвитку міст.
6. Головні недоліки розвитку транспортної інфраструктури у великих і малих містах.
7. Значення інформатизації.
8. Основні шляхи вирішення проблеми підвищення ефективності управління матеріальними та фінансово-економічними ресурсами міст.
9. Сутність багатофункціональних інформаційних систем.
10. Значення геоінформаційних систем у соціально-економічному управлінні українським містом з боку органів місцевого самоврядування.
11. Механізм розподілу податкових надходжень між бюджетами різних рівнів.

12. Види місцевих податків у зарубіжних країнах.
13. Особливості формування бюджетів у великих і малих містах.
14. Яку частку в муніципальних бюджетах займають трансферти, субвенції та інші перерахунки з державного бюджету?
15. Джерела прибутків та основні статті видатків муніципальних бюджетів.
16. Основні напрями реформування системи фінансового забезпечення муніципалітетів.
17. Права муніципальних утворень у сфері місцевого оподаткування.
18. Що таке економіка міст?
19. Особливості розвитку муніципальних економічних систем.
20. Основні складові сектора муніципального бізнесу.
21. Роль муніципальної влади у формуванні сприятливого інвестиційного клімату міст.
22. Основні проблеми розвитку малого бізнесу в містах.
23. Основні напрями соціальної політики муніципалітетів.
24. Структура житлово-комунального господарства міст.
25. Заходи муніципальних органів влади щодо реформування ЖКГ та підвищення його ефективності.
26. Основні напрями вдосконалення роботи ЖКГ.
27. Заходи муніципальних органів влади зі створення конкурентного середовища та економічного стимулювання діяльності житлових організацій.
28. Сучасний стан системи водопостачання та водовідведення в містах України.
29. Основні заходи муніципальних органів влади щодо розв'язання проблем водопостачання населення.
30. Стратегічні напрями розвитку систем водопостачання та водовідведення в українських містах.
31. Основні особливості функціонування енергетичного комплексу міст.
32. Структурна перебудова економіки України як засіб політики енергозбереження на муніципальному рівні.
33. Особливості організаційно-фінансового забезпечення енергопостачання та енергозбереження на муніципальному рівні.
34. Сучасний стан газової галузі в містах України.
35. Система газопостачання регіонів і муніципалітетів.

36. Основні заходи муніципальних органів влади щодо підвищення ефективності газопостачання міст.
37. Сучасний стан електропостачання міст.
38. Стратегічні напрями забезпечення енергозбереження в системах електропостачання та освітлення міст.
39. Сучасний стан міського пасажирського транспорту.
40. Пропозиції муніципальної влади щодо можливості залучення інвестицій у транспортну галузь і створення нових робочих місць.
41. Головні проблеми муніципального громадського транспорту, які потребують негайного розв'язання з боку муніципальної влади.
42. Стратегічне планування соціально-економічного розвитку міст.
43. Основні напрями стратегічного планування розвитку міст.
44. Роль стратегічного планування в забезпеченні сталого соціально-економічного розвитку муніципалітетів.
45. Специфіка управління соціально-економічним розвитком міст.
46. Головні особливості муніципальної політики в соціальній сфері.
47. Роль держави в розвитку соціальної сфери муніципалітетів.
48. Соціальна підтримка малозабезпечених і незапрацевдатних громадян з боку муніципалітетів.
49. Види соціальних пільг.
50. Заходи муніципалітетів, спрямовані на зниження рівня безробіття в містах України.
51. Основні принципи політики міської виконавчої влади в галузі інновації.
52. Моделі та програми інноваційного розвитку міст.
53. Що таке технополіс?
54. Основні принципи побудови системи життєзабезпечення міст.
55. Особливості формування цілей і завдань системи планування та управління соціально-економічним розвитком міста.
56. Визначення поняття “бізнес-інкубатори”.
57. Основні послуги, що надаються бізнес-інкубаторами.
58. Діяльність бізнес-інкубаторів в українських містах і за кордоном.
59. Роль муніципалітетів у створенні сприятливого бізнес-клімату.
60. Вплив сприятливого бізнес-клімату на соціально-економічний розвиток міст.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Азаров М. Я., Гець В. М., Ярошенко Ф. О. Бюджетна політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України: У 6 т. — К., 2004. — Т. 5. Реформування міжбюджетних відносин і зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування. — 400 с.
2. Ляпін Д. В., Ляпіна К. М. Бізнес-асоціації України та їх вплив на державну політику. — К.: Вид-во Ін-т конкурент. суспільства, 2005. — 128 с.
3. *Бізнес-інкубатори* в регіонах України // <http://www.mipmagazine.com.ua>
4. *Соціальне партнерство та муніципальний розвиток: перші кроки* / П. Д. Біленчук, П. С. Качур, В. В. Кравченко та ін. — К.: Влад і Влада, 1999. — 198 с.
5. Бондар С. І., Заєць Т. А., Терон І. В. Сучасна регіональна соціально-економічна політика держави: теорія, методологія, практика. — К.: РВПС України, 2002. — 250 с.
6. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України: Навч. посіб. — К.: Атіка, 2006. — 380 с.
7. Борецька Н. П. Соціальний захист населення на сучасному етапі: стан і перспективи. — Донецьк, 2001. — 352 с.
8. Гапоненко А. Л. Стратегия социально-экономического развития: страна, регион, город. — М.: Изд-во РАГС, 2001. — 224 с.
9. *Дослідження бізнес-клімату м. Чернігова* // <http://www.chernihiv-oblast.gov.ua>
10. *Промислово-інноваційна політика в м. Києві: Формування та реалізація* / В. М. Дрозденко, В. А. Кир'ян, М. В. Підмогильний, О. М. Тевелев. — К., 2003. — 154 с.
11. Журавський В. С., Серьозін В. О., Ярмиш О. Н. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні: Підручник для студ. вищ. навч. закл. — К.: Ін Юре, 2003. — 672 с.
12. *Івано-Франківськ. Стратегічний план економічного розвитку.* — Івано-Франківськ, 2005. — 86 с.
13. Кравченко В. Фінанси місцевого самоврядування України: проблеми становлення (1989–2001). — К., 2001. — 460 с.
14. Лазор О. Д. Основи місцевого самоврядування: Навч. посіб. — К., 2003. — 432 с.

15. *Мачульская Е. Е.* Право социального обеспечения. — М., 2001. — 292 с.
16. *Мельник А. Ф., Монастирський Г. Л., Дудкіна О. П.* Муніципальний менеджмент: Навч. посіб. / За ред. д-ра екон. наук, проф. А. Ф. Мельник. — К.: Знання, 2006. — 420 с.
17. *Місцеве самоврядування: Зб. нормат.-прав. акт.* — Х.: Гриф, 2002. — 688 с.
18. *Місцеве самоврядування в столиці України / За ред. О. М. Невелева.* — К., 2000. — 280 с.
19. *Онищук Г. І.* Міський господарський комплекс України: теорія та практика розвитку: Автореф. дис. ... д-ра екон. наук. — К., 2002. — 38 с.
20. *Поживанов М. О.* Українські вектори місцевого самоврядування. — К.: Альтерпрес, 2004. — 368 с.
21. *Президент України та державна регіональна і муніципальна політика* — К.: Логос, 2002. — 236 с.
22. *Про міський бюджет міста Дніпропетровська на 2006 рік* // <http://www.rada.dn.ua>
23. *Рішення Київської міської ради “Про бюджет міста Києва на 2006 рік”* // <http://www.km.gov.ua>
24. *Салій І.* Українські міста: питання власності і муніципального управління. — К., 2001. — 416 с.
25. *Стратегічний план економічного розвитку міста Луцька* // <http://www.lutsk.ua>
26. *Студінський В. А.* Маркетинг у житлово-комунальній сфері. — К.; Житомир: ДАЖКХ Волинь, 2001. — 312 с.
27. *Ходирева А. Є.* Міський господарський комплекс: напрямки реформування та ефективність функціонування: Автореф. дис. ... канд. екон. наук. — К., 2004. — 20 с.
28. *Шканова О. М.* Маркетинг послуг: Навч. посіб. — К.: Кондор, 2003. — 304 с.
29. *Шляхи реалізації адміністративно-територіальної реформи в Україні.* — К., 2005. — 216 с.
30. *Шумілікін В. А., Бабаєв В. М., Луговий В. І.* Підвищення ефективності місцевого самоврядування в Харкові на основі науково-технічного, соціально-економічного і кадрового потенціалу міста. — Х.: НТУ “ХПІ”, 2003. — 400 с.

Додаткова

31. *Андресюк Б. П.* Місцеве самоврядування в сучасній Україні: проблеми і перспективи. — К.: Інформ.-вид. центр, 1997. — 222 с.
32. *Александрюк Т. Ю.* Формування фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування // Міжнар. наук.-практ. конф. “Проблеми та перспективи розвитку фінансів місцевого самоврядування в Україні” (20–25 квітня 2002 р.). — Дніпропетровськ, 2002. — С. 3–5.
33. *Бізнес-інкубатор: міф чи привід?* // <http://www.bila-cerkva.osp.ua>
34. *Бізнес-інкубатор: середовище взаємодії великих і малих підприємств* // <http://www.academia.org.ua>
35. *Бізнес-клімат на Яремчанщині* // <http://www.yaremche.if.ua>
36. *Борковская В. Г.* Ценообразование в жилищном хозяйстве // Жилищ. и коммун. хоз-во. — 2000. — № 6. — С. 18–20.
37. *Брусак Р., Дробенко Г., Левчишин В.* Проблеми стратегічного планування розвитку населених пунктів та територій // Проблеми малих міст України: Матер. міжнар. наук.-практ. конф. (Львів — Золочів, 27–28 травня 2000 р.). — Л., 2000. — С. 28–33.
38. *Варга С. І.* Фінансові ресурси місцевого самоврядування: Автореф. дис. ... канд. екон. наук. — К., 2001. — 19 с.
39. *Відомості про працюючі бізнес-інкубатори, бізнес-центри, інноваційні центри* // <http://www.tu.edu.te.ua>
40. *Гриньків І.* Проблеми реформування міського житлово-комунального господарства // Проблеми малих міст України: Матер. міжнар. наук.-практ. конф. (Львів — Золочів, 27–28 травня 2000 р.). — Л., 2000. — С. 114–117.
41. *Дехтяренко Ю.* Стратегія розвитку міста: територіально-планувальний аспект // Управління сучасним містом. — 2001. — № 1–3. — С. 86–99.
42. *Заверуха О. Б.* Бюджетні повноваження органів місцевого самоврядування в Україні: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. — К., 2001. — 20 с.
43. *Іваськевич І. О.* Організація соціального забезпечення: Курс лекцій. — Тернопіль, 2003. — 104 с.
44. *Калуш житиме за планом на межі фантастики* // <http://www.vikna.if.ua>

45. *Кампо В., Пухтинський М.* Муніципальна політика Президента України / Фонд сприяння місцевому самоврядуванню України; Академія муніципального управління. — К., 2002. — 50 с.
46. *Комов В. В., Корнійчук В. П., Хом'як К. Д.* Стратегічний муніципальний менеджмент (інноваційний підхід до розвитку сучасного міста). — К.: Денеб, 2005. — 40 с.
47. *Корольов В. Ю.* Деякі аспекти регулювання ціноутворення у житлово-комунальному господарстві // Прометей: Регіон. зб. наук. пр. з економіки. — Донецьк, 2005. — Вип. 2. — С. 143–146.
48. *Крісенко О. В.* Діяльність органів місцевого самоврядування в забезпеченні транспортних послуг: Автореф. дис. ... канд. наук з держ. управління. — К., 2005. — 20 с.
49. *Кузьмін О., Завербний А.* Розвиток міст України: планування та інвестування // Проблеми малих міст України: Матер. міжнар. наук.-практ. конф. (Львів — Золочів, 27–28 травня 2000 р.). — Л., 2000. — С. 77–79.
50. *Малярчук А. К.* Наповнення місцевих бюджетів в умовах розширення бюджетних прав органів місцевого самоврядування: Автореф. дис. ... канд. екон. наук. — Т., 2006. — 24 с.
51. *Місьцеве самоврядування в Швеції* // Переваги місцевого самоврядування (29–30 травня 2001 р. м. Ірпінь, Київ. обл.). — К.: Логос, 2001. — 194 с.
52. *Музыка О.* Бюджети малих міст: проблеми сьогодення // Проблеми малих міст України: Матер. міжнар. наук.-практ. конф. (Львів — Золочів, 27–28 травня 2000 р.). — Л., 2000. — С. 87–91.
53. *Операція “Інтеграція” (бізнес-інкубатори в Україні)* // <http://www.ktmu.gov.ua>
54. *Пастернак М. М.* Місцеві позики як інструмент фінансування соціально-економічних програм органів місцевого самоврядування: Автореф. дис. ... канд. екон. наук. — Ірпінь, 2001. — 16 с.
55. *Полуянов В. П.* Проблеми рентабельності комунальних послуг (на прикладі АТ “Хвиля”) // Економіст. — 1999. — № 1. — С. 58–61.
56. *Рыбалка А. Т.* Особенности развития конкурентной среды в жилищно-коммунальной сфере и проблемы повышения ее эффективности // Актуальні пробл. економіки. — 2003. — № 9 (27). — С. 141–148.
57. *Смоляр Ю. О.* Взаємодія центрального і місцевого рівнів державного управління у процесі здійснення муніципальних заповичень // Міжнар. наук.-практ. конф. “Проблеми та перспективи

розвитку фінансів місцевого самоврядування в Україні” (20–25 квітня 2002 р.). – Дніпропетровськ, 2002. – С. 51–52.

58. *Українська* асоціація бізнес-інкубаторів та інноваційних центрів // <http://www.novekolo.info>
59. *Хмельницький* інформаційний центр підтримки підприємництва // <http://www.cpr.km.ua/incubation.php>
60. *Чабан О.* Досвід самоорганізації енергозабезпечення у малих містах Німеччини // Проблеми малих міст України: Матер. міжнар. наук.-практ. конф. (Львів – Золочів, 27–28 травня 2000 р.). – Л., 2000. – С. 165–170.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни	
“Муніципальна соціально-економічна політика”.....	4
Зміст дисципліни	
“Муніципальна соціально-економічна політика”.....	5
Теми контрольних робіт.....	12
Вказівки до виконання контрольної роботи.....	14
Питання для самоконтролю.....	14
Список літератури.....	17

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *І. В. Хронюк*
Комп'ютерне верстання *О. Л. Лапшина*

Зам. № ВКЦ-4624

Формат 60×84/16. Папір офсетний.

Друк ротатійний трафаретний. Наклад 30 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)

03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»

03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*